

A Review of Postgraduate Theses on Middle School Mathematics Textbooks (2008–2025)

Sema Ayar¹, Mustafa Bilici¹

Ondokuz Mayıs University, Samsun, Türkiye

ABSTRACT

This study aims to evaluate the role and effectiveness of middle school mathematics textbooks in the teaching process by examining postgraduate theses conducted on this subject. The research was designed using the document analysis method, one of the qualitative research approaches. The data source of the study consists of 20 master's theses published between 2008 and 2025 in the Council of Higher Education's National Thesis Center. The theses were selected based on their relevance to the research objectives, identified through advanced search strategies, and supplemented by additional studies cited within relevant theses but not directly visible in search results. During the data collection process, the theses obtained through specific keywords were systematically examined and thematically categorized to provide a comprehensive perspective. In the analysis phase, the content analysis technique was employed, and the theses were grouped under themes such as content alignment, teachers' and students' perspectives, problem posing, assessment and evaluation, visual-affective design, and integration with real life. The findings indicate that although mathematics textbooks are generally aligned with the curriculum, they still exhibit limitations in terms of pedagogical adequacy, visual richness, and the promotion of higher-order thinking skills.

ARTICLE INFO

Article History:

Received: 10.10.2025

Received in revised form: 21.01.2026

Accepted: 07.02.2026

Available online: 31.03.2026

Article Type: Research Paper

Keywords: middle school mathematics textbooks, postgraduate theses, teacher and student perspectives, document analysis

© 2026 IJESIM. All rights reserved

1. Introduction

Textbooks are among the most fundamental and widely used instructional materials in both formal and non-formal education settings. In mathematics education, textbooks play a central role in shaping instructional practices, guiding teachers' classroom decisions, and supporting students' learning processes. They function not only as sources of content but also as pedagogical tools that influence how mathematical concepts are presented, practiced, and assessed. In Türkiye, middle school mathematics textbooks are developed in accordance with national curricula and are widely used as the primary instructional resource in classrooms. Therefore, the quality, structure, and pedagogical characteristics of these textbooks have a direct impact on the effectiveness of mathematics teaching and learning.

Over the past decades, a considerable number of postgraduate theses have examined mathematics textbooks from different perspectives, including curriculum alignment, pedagogical adequacy, assessment practices, and user opinions. However, these studies are dispersed across different years, methodologies, and focal points, which makes it difficult to obtain an overall picture of the strengths and limitations of middle school mathematics textbooks. Synthesizing the findings of postgraduate research is essential to identify common patterns, recurring problems, and shared conclusions regarding textbook effectiveness.

¹ Corresponding author's address: Ondokuz Mayıs University, Samsun, Türkiye
e-mail: mbilici@omu.edu.tr

The purpose of this study is to systematically review and synthesize postgraduate theses conducted in Türkiye between 2008 and 2025 that focus on middle school mathematics textbooks. By examining these theses collectively, the study aims to present a comprehensive framework that reveals how mathematics textbooks are evaluated in the literature and what conclusions are drawn regarding their role and effectiveness in the teaching process. In this context, the study seeks to answer the following general question: *What do postgraduate theses indicate about the instructional role, strengths, and limitations of middle school mathematics textbooks in Türkiye?*

2. Method

This study adopts a qualitative research approach and is designed as a document analysis. Document analysis involves systematic examination and interpretation of written materials in order to identify meaningful patterns and themes. The data source of the study consists of postgraduate theses accessed through the Council of Higher Education's National Thesis Center.

These were selected using advanced search filters and keywords such as "mathematics" and "textbook." In addition to direct keyword searches, reference lists and related studies cited within the identified theses were examined to ensure comprehensive coverage. As a result of this process, a total of 20 master's theses published between 2008 and 2025 were included in the study. Only full-text theses were considered; abstracts or secondary summaries were not used as data sources.

The analysis was conducted using content analysis. Rather than applying a predetermined framework, themes were generated inductively based on repeated patterns observed in the theses. Each thesis was examined in detail, and its primary focus and findings were identified. Following this process, the theses were grouped under six main themes that reflect common analytical dimensions used in the literature:

- (1) content and curriculum alignment,
- (2) teacher and student perspectives,
- (3) problem posing and higher-order thinking skills,
- (4) assessment and evaluation,
- (5) visual and affective design, and
- (6) real-life integration.

These themes constituted the analytical framework of the study and guided the interpretation of the findings.

3. Findings

The findings indicate that postgraduate research on middle school mathematics textbooks in Türkiye has increased notably in recent years, particularly after 2010. Most of the examined theses employ qualitative research methods, while a smaller number use quantitative or mixed-method approaches. Teachers constitute the most frequently included participant group, and student perspectives are used more selectively to support teacher-based findings.

Across the theses, textbooks are generally reported to be aligned with the objectives of the national curriculum. However, this alignment is often described as limited to content coverage rather than pedagogical depth. Under the theme of content and curriculum alignment, several studies emphasize that although topics correspond to curriculum outcomes, textbooks do not sufficiently support conceptual understanding, and some topics are presented at a level that exceeds students' cognitive readiness. Real-life connections are also reported to be limited.

In terms of teacher and student perspectives, both groups generally regard textbooks as essential instructional tools. Nevertheless, teachers frequently point out that textbooks include limited activity diversity, repetitive problem types, and insufficient opportunities for student participation. Students, on the other hand, report difficulties in understanding abstract topics and describe visual elements as insufficiently engaging.

Findings related to problem posing and higher-order thinking skills reveal that textbook tasks predominantly focus on procedural and operational skills. Opportunities for reasoning, creativity, strategy development, and problem posing are limited. In parallel, the reviewed theses indicate that assessment and evaluation sections mainly target lower-level skills such as recall and basic application, while open-ended, analytical, or interpretive questions are used less frequently. Some studies also highlight that assessment activities are insufficient in number and lack diversity. As a result, textbooks are reported to have a restricted capacity to foster higher-order cognitive processes.

Regarding visual and affective design, visuals are generally described as simple and clear but limited in terms of aesthetic quality and motivational impact. Activities are often characterized as standard and repetitive, offering limited support for creative engagement. Finally, the theme of real-life integration shows that mathematical content is rarely connected to students' daily experiences, which restricts their ability to relate abstract concepts to real-world contexts.

4. Discussion and Conclusion

The synthesis of postgraduate theses suggests that middle school mathematics textbooks in Türkiye largely fulfill their formal role of aligning with curriculum objectives; however, they exhibit significant limitations in terms of pedagogical functionality and student-centered learning. The frequent emphasis on teacher and student perspectives reflects the central role of textbooks in classroom practice and highlights their importance as instructional guides.

The coexistence of curriculum alignment and pedagogical shortcomings is a prominent finding. While textbooks are structurally aligned with learning outcomes, they often fail to provide sufficient conceptual support, activity diversity, and opportunities for higher-order thinking. The dominance of procedural tasks and low-level assessment questions further limits the potential of textbooks to promote meaningful learning. Additionally, weaknesses in visual design and real-life integration suggest that textbooks may not adequately support student motivation and engagement.

In conclusion, the reviewed theses collectively indicate that middle school mathematics textbooks in Türkiye tend to function as traditional instructional tools rather than dynamic learning resources. To enhance their educational effectiveness, future textbook development should focus on increasing pedagogical depth, diversifying activities and assessment tasks, strengthening visual and affective design, and establishing stronger connections between mathematical content and daily life. Incorporating teacher and student feedback into the textbook development process may contribute to the creation of more effective and meaningful mathematics textbooks.

Ortaokul Matematik Ders Kitapları Hakkında Lisansüstü Tezlerin İncelemesi (2008–2025)

Sema Ayar^{id}, Mustafa Bilici^{id}

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun, Türkiye

ÖZ

Bu çalışma, ortaokul matematik ders kitaplarına ilişkin yapılmış lisansüstü tezleri inceleyerek, bu kitapların öğretim sürecindeki rolünü ve etkililiğini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi desenine göre tasarlanmıştır. Çalışmanın veri kaynağını, Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nde 2008–2025 yılları arasında yayımlanmış olan 20 yüksek lisans tezi oluşturmaktadır. Tezler, içeriklerinin araştırma amacıyla uyumuna göre seçilmiş; gelişmiş arama yöntemleriyle taranmış ve literatürde görünmeyen bazı çalışmalar da ilgili tezlerin referansları aracılığıyla belirlenmiştir. Veri toplama sürecinde, belirlenen anahtar kelimelerle ulaşılan tezler sistematik olarak incelenmiş ve konuya bütüncül bir bakış sağlamak amacıyla tematik olarak gruplandırılmıştır. Analiz sürecinde içerik analizi tekniği kullanılmış; tezler, içerik uygunluğu, öğretmen ve öğrenci görüşleri, problem kurma, ölçme-değerlendirme, görsel-duyuşsal tasarım ve günlük yaşamla ilişkilendirme gibi temalar etrafında sınıflandırılmıştır. Bulgular, ders kitaplarının öğretim programlarıyla genel olarak uyumlu olduğunu, ancak pedagojik yeterlilik, görsel zenginlik ve üst düzey düşünme becerileri gibi yönlerden sınırlılıklar barındırdığını ortaya koymuştur.

MAKALE BİLGİ

Makale Tarihiçesi:

Alındı:10.05.2025

Düzeltilmiş hali alındı: 21.01.2026

Kabul edildi: 07.02.2026

Çevrimiçi yayınlandı: 31.03.2026

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Anahtar Kelimeler: ortaokul matematik ders kitapları, lisansüstü tezler, öğretmen ve öğrenci görüşleri, doküman analizi

© 2026 IJESIM. Tüm hakları saklıdır

1. Giriş

Ders kitabı; örgün ve yaygın eğitim kurumlarında kullanılmak üzere, içeriği öğretim programları doğrultusunda hazırlanmış, gerektiğinde fasikül hâlinde de üretilebilen basılı eserdir (MEB, 2009). Basılı materyaller, eğitim süreçlerinde uzun yıllardır kullanılan, en eski ve en yaygın eğitim kaynakları arasında yer almakta olup bireyin bilgiyi tekrar etmesine ve bağımsız öğrenmesine olanak sağlamaktadır (Yüksel, 2010). Ders kitapları, öğrenme ve öğretme sürecinde en yaygın kullanılan öğretim materyallerinin başında gelmekte ve eğitim programlarının sınıf içi uygulamalarında temel bir başvuru kaynağı olarak önemli bir rol üstlenmektedir (Keleş, 2008). Öğretim ortamlarının en önemli başvuru kaynağı olan ders kitaplarının kalıcı öğrenmelerin sağlanmasında rolü büyüktür (Çakır, 2009). Bu bağlamda ders kitaplarının, öğretmen ile öğrenci arasında bir köprü kurarak öğrenme sürecinin düzenli ve sistematik biçimde yürütülmesine katkı sağladığı söylenebilir.

Ders kitapları, toplumların bilgi, değer ve kültürel anlayışlarını yansıtan; bu birikimin gelecek nesillere aktarılmasında merkezi rol oynayan eğitim araçlarıdır (Nicholls, 2003). Ders kitapları, öğretmen ve öğrencilerin ders içeriklerini pratik ve anlaşılır bir şekilde takip etmelerine yardımcı olan önemli bir eğitim materyalidir (Irmak, 2023). Ayrıca ders kitabı, öğretim programının içeriğine uygun olarak oluşturulan öğrenme, öğretme, ölçme ve değerlendirme unsurlarını içeren bir öğrenme ve öğretim aracı olarak tanımlanabilir (Kuş, 2022). Bu yönüyle ders kitapları, öğretim sürecinin hem içeriksel hem de pedagojik boyutlarını bir arada sunan temel kaynaklardır.

Ders kitaplarının şekil ve içerik yönünden gerekli nitelikleri içerdiği takdirde öğretimdeki işlevi artmaktadır (Çakır, 2009). Ders kitaplarının çağa uygun ve etkili birer öğretici araç hâline getirilebilmesi için biçimsel özellikler, görsel özellikler, içerik (Dane, Doğar ve Balkı, 2004), dil ve anlatım özellikleri (Tutak ve Güder, 2012), alıştırma ve değerlendirme özellikleri ve yardımcı materyaller bakımından değerlendirilmesi gerekir (Arslan ve Özpınar, 2009; Bakılan Mutu, 2008; Çakır, 2006; Çakır, 2009; Işık, 2008; Yüksel, 2010). Ders kitabının biçimsel görünümü kitabın dış kapağından son sayfasına kadar geniş bir yelpazeyi içerir (Kurtulmuş, 2010). Kitabın basılmış olduğu kâğıdın kalitesi, canlı renklerin

kullanımı ve sağlam cilt yapısı öğrenci için daha çekici olabilmektedir (Çakır, 2006; Dane, Doğar ve Balkı, 2004). Görsel özellikler ise öğrenciye anlatılmak istenen konuya yönelik ipuçları verir (Kurtulmuş, 2010) ve öğrencilerin yaşlarına uygun olarak düzenlenmelidir (Ekici ve Öter, 2010).

Bir ders kitabının niteliği ve kullanılabilirliği büyük ölçüde içeriğine bağlıdır (Çakır, 2006). Bu kullanılabilirliği belirleyen en önemli etken de içeriktir (Çakır, 2009). İçerik yönünden kitaplar, ders programının hedeflerine uygun, bilimsel ve edebî değeri olan, doğru ve objektif bilgi içeren nitelikte olmalıdır (Bakılan Mutu, 2008). Ayrıca ders kitaplarında kullanılan dilin açık, anlaşılır ve öğrencinin seviyesine uygun olması gerekmektedir. Ders kitaplarında, anadil bilincinin kazandırılması için doğru ve düzgün bir Türkçe kullanılmalıdır (Çakır, 2006; Demirci, 2007). Kitaplarda kelimeler öğrencinin seviyesine uygun, açık, anlaşılır ve net olmalıdır (Çakır, 2006). Değerlendirme ise eğitim etkinliklerinin her aşamasında bulunması gereken bir evredir; öğretimin değerlendirilmesi, öğrenmenin gerçekleşmesine yardım eder ve eksikliklerin giderilmesinde bir basamak olarak görev yapar (Çakır, 2006).

Matematik öğretiminde ders kitapları, öğretmen ile öğrenci arasında bir köprü özelliği taşımakta ve öğretim sürecinde önemli bir işlev üstlenmektedir (Altun, Arslan & Yazgan, 2004). Bu nedenle, matematik ders kitaplarının yeri ve içeriği, öğrencilerin derse olan ilgisini ve öğrenme süreçlerini doğrudan etkilemektedir. Öğrencilerin soyut kavramları somutlaştırabilmeleri, problem çözme becerilerini geliştirebilmeleri ve öğrenilen bilgileri günlük yaşamla ilişkilendirebilmeleri büyük ölçüde ders kitaplarının niteliğine bağlıdır.

Uluslararası literatürde matematik ders kitapları, öğretim programlarının sınıf içi uygulamalara yansımada pedagojik bir araç olarak ele alınmaktadır. Glasnovic Gracin (2018), ders kitaplarında yer alan görev ve etkinliklerin öğrencilerin matematiksel düşünme biçimlerini şekillendirdiğini; görevlerin bilişsel düzeyinin ise öğrencilere sunulan öğrenme fırsatları üzerinde etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Benzer biçimde Sun, Kulm ve Capraro (2009), ortaokul matematik ders kitaplarının öğretimin planlanması ve uygulanması sürecinde öğretmenler için temel bir başvuru kaynağı olduğunu; ders kitaplarının yapısal ve pedagojik özelliklerinin öğretmenlerin sınıf içi öğretim uygulamalarını etkileyebildiğini ifade etmektedir. Shield ve Dole (2009) ise matematik ders kitaplarının pedagojik yapısının, matematiksel kavramların bağlantılı ve anlamlı biçimde sunulmasında önemli bir rol oynadığını; bağlantısız ve işlem ağırlıklı yapıların kavramsal öğrenmeyi sınırladığını vurgulamaktadır.

Bu araştırmada, ders kitaplarının eğitimdeki rolü ve işlevselliği; bu kitapları inceleyen lisansüstü tezlerin ulaştığı sonuçlar doğrultusunda çok yönlü olarak incelenmiştir. Bu doğrultuda araştırmanın problemi "Ortaokul matematik ders kitaplarıyla ilgili yapılan lisansüstü çalışmalar, bu kitapların öğretim sürecindeki yeri ve etkililiği hakkında nasıl bir çerçeve sunmaktadır?" şeklinde belirlenmiştir.

2. Yöntem

Bu araştırmada, ortaokul matematik ders kitaplarını konu alan lisansüstü tezlerden elde edilen verilerin analizinde nitel araştırma yaklaşımlarından içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Analiz sürecinde hazır bir rubrik kullanılmamış; bunun yerine, çalışmanın amacı doğrultusunda tematik bir analiz çerçevesi oluşturulmuştur. Bu çerçeve, lisansüstü tezlerin ortaokul matematik ders kitaplarını öğretim sürecindeki yeri ve etkililiği açısından nasıl ele aldığını betimlemeye yöneliktir. Bu kapsamda tezler; içerik ve kazanım uygunluğu, öğretmen ve öğrenci görüşleri, problem kurma ve üst düzey düşünme becerileri, ölçme ve değerlendirme, görsel-duyuşsal tasarım ve günlük yaşamla ilişkilendirme olmak üzere altı tema altında incelenmiştir.

Veri analizi süreci üç aşamada yürütülmüştür. İlk aşamada, araştırma kapsamına alınan lisansüstü tezler bütüncül bir yaklaşımla ayrıntılı biçimde incelenmiş ve tezlerin ortaokul matematik ders kitaplarını ele alış biçimlerinde öne çıkan ortak yönler belirlenmiştir. İkinci aşamada, bu ortak yönler doğrultusunda temalar oluşturulmuş ve her bir tez, ağırlıklı olarak ele aldığı inceleme alanları dikkate

alınarak ilgili tema kapsamında değerlendirilmiştir. Üçüncü aşamada ise temalar çerçevesinde elde edilen bulgular düzenlenmiş, karşılaştırmalı biçimde yorumlanarak sunulmuştur.

Araştırmanın geçerliği, analiz sürecinin açık ve sistematik biçimde tanımlanmasıyla sağlanmıştır. Ayrıca temaların tez incelemelerine dayalı olarak oluşturulması, çalışmanın amacıyla tutarlı olması ve bulguların doğrudan tez içeriklerinden elde edilmesi bu geçerliği desteklemiştir. Güvenirlik ise analiz sürecinin tutarlı biçimde yürütülmesi ve temaların oluşturulma ile tezlerin temalara dâhil edilme ölçütlerinin süreç boyunca gözden geçirilmesiyle desteklenmiştir.

2.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman analizi; araştırma problemi doğrultusunda var olan kaynak, doküman ve belgelerin sistematik bir biçimde incelenmesi, değerlendirilmesi ve anlamlandırılması sürecidir (Kıral, 2020; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışma, araştırmanın amacı doğrultusunda dokümanların belirlenmesi, elde edilen dokümanların araştırma kapsamına göre sınırlandırılması, analiz için hazırlanması ve değerlendirilerek yorumlanması süreçlerini içeren sistematik bir doküman incelemesine dayanmaktadır.

2.2. Veri Toplama Süreci

Araştırmanın verileri, YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yapılan gelişmiş aramalar yoluyla toplanmıştır. Doküman incelemesi süreci kapsamında öncelikle araştırmanın amacı doğrultusunda ilgili dokümanlara ulaşılmasına yönelik arama ölçütleri belirlenmiştir. Bu doğrultuda “matematik” ve “ders kitabı” anahtar kelimeleri kullanılarak yapılan aramalarda ulaşılan 31 tezdten 8’i; “matematik” ve “görüşlerinin” anahtar kelimeleriyle yapılan aramalarda ulaşılan 113 tezdten ise 9’u, içerik açısından araştırmanın amacıyla uyumlu bulunarak çalışmaya dâhil edilmiştir. Bunun yanı sıra, belirlenen tezlerin kaynakça ve “ilgili araştırmalar” bölümleri incelenmiş; doğrudan arama sonuçlarında yer almayan ancak araştırma kapsamıyla örtüşen 3 tez daha veri setine eklenmiştir. Böylece dokümanlara erişim süreci yalnızca anahtar kelime aramalarıyla sınırlı tutulmamış, alan yazındaki ilişkili çalışmalar da dikkate alınmıştır.

Araştırma kapsamına alınan tezlerin tamamına tam metin olarak ulaşılmış; özetler ya da tezlerden türetilmiş çalışmalar veri kaynağı olarak kullanılmamıştır. Elde edilen dokümanlar araştırma kapsamı doğrultusunda gözden geçirilmiş, kapsam dışı kalan çalışmalar ayıklanmış ve veri analizi sürecinde kullanılmak üzere düzenlenerek analize hazır hâle getirilmiştir.

2.3. Veri Kaynakları

Bu araştırmanın veri kaynaklarını, yüksek lisans düzeyinde hazırlanmış ve ortaokul matematik ders kitaplarını doğrudan araştırma konusu olarak ele alan toplam 20 tez oluşturmaktadır. Tezlerin seçiminde; ders kitaplarını öğretim sürecindeki rolü ve katkıları açısından incelemesi, kitap içeriği ve etkinliklerine yer vermesi ve ders kitabının sınıf içi kullanımına ilişkin değerlendirmeler içermesi temel ölçütler olarak belirlenmiştir. Bu ölçütleri karşılayan tezler, konuya bütüncül bir bakış sağlaması amacıyla analiz edilmiştir.

Araştırma sürecinde ortaokul matematik ders kitaplarıyla ilişkili doktora düzeyinde hazırlanmış tezler de incelenmiştir. Ancak bu tezlerin, ders kitabını doğrudan incelemek yerine çoğunlukla sınıf içi uygulamalar, öğretim programları ya da öğrencilerden beklenen düşünme düzeyi gibi belirli boyutlara odaklandığı; bazı çalışmaların ise ders kitabı incelemesi yerine öğretim materyali geliştirme veya uygulama süreçlerini ele aldığı görülmüştür. Bu nedenle, çalışmanın amacıyla daha doğrudan örtüşen ve ders kitabı incelemesini merkeze alan yüksek lisans tezleri araştırmanın veri kaynakları olarak belirlenmiştir.

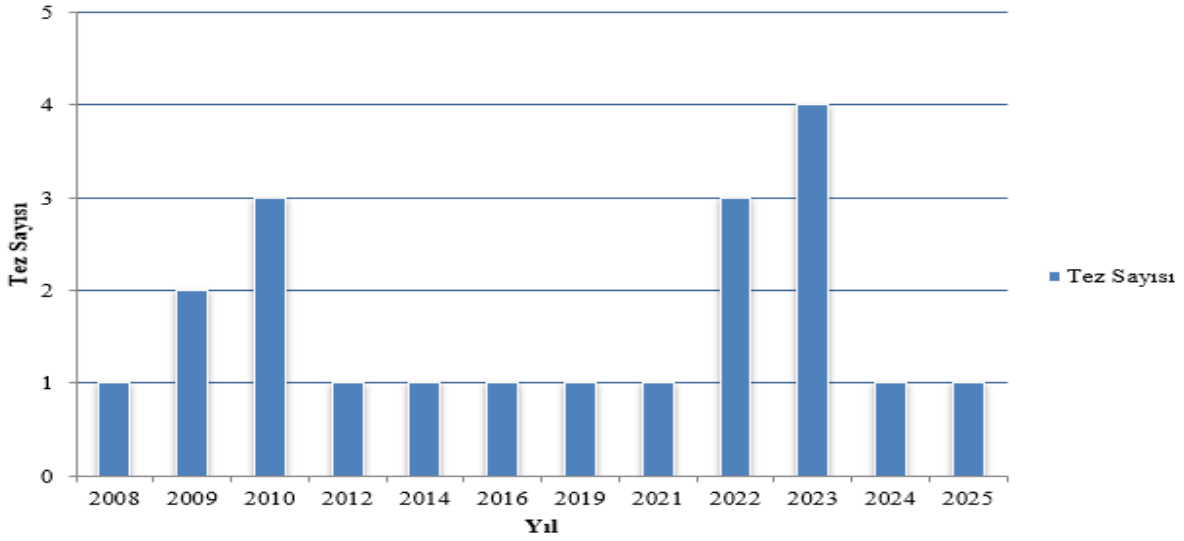
Tablo 1. Araştırmada veri kaynağı olarak kullanılan lisansüstü tezler

Yıl	Tür	Yazar	Tez Adı
2008	YL	Bircan Bakılan Mutu	6. ve 7. sınıf matematik ders kitapları hakkında öğretmen görüşleri
2009	YL	Ayça İldırı	İlköğretim beşinci sınıf matematik ders kitabında ve öğrenci çalışma kitabında yer alan problemlerin incelenmesi ve bu problemlere ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesi
2009	YL	Abdurrahman Sefa	7. sınıf ilköğretim matematik ders kitabının; görsel, duyuşsal ve akademik yönden incelenmesi
2010	YL	İsmail Aydın	Sekizinci sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen ve öğrenci görüşleri
2010	YL	Yunus Kurtulmuş	İlköğretim 8. sınıf matematik ders kitapları ile ilgili öğretmen görüşleri
2010	YL	Ercan Yüksel	İlköğretim altıncı sınıf matematik ders kitaplarının öğretmen ve öğrenci görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi
2012	YL	Nadiye Başer	İlköğretim öğretmenlerinin matematik ders kitaplarını kullanma yolları ve onların öğrencilerin matematik ders kitaplarını kullanma yolları ve matematik ders kitabı hakkındaki görüşleri
2014	YL	Yasemin Kalaycı	İlkokul-ortaokul matematik ders ve öğrenci çalışma kitaplarındaki problem kurma etkinliklerinin incelenmesi ve problem kurmaya yönelik öğretmen görüşlerinin belirlenmesi
2016	YL	Feride Sena Kocaoğlu Er	İlköğretim matematik öğretmenlerinin 5. ve 6. sınıf matematik ders kitaplarına ilişkin görüşleri
2019	YL	Burçin Turan	6. sınıf matematik ders kitabının öğretmen ve öğrenci görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi
2021	YL	Baran Bayar	Ortaokul 5. sınıf matematik ders kitabı ile yaygın olarak tercih edilen alternatif ders kitabının karşılaştırmalı analizi
2022	YL	Merve Er Arı	8. sınıf matematik ders kitabındaki etkinlik ve ölçme değerlendirme sorularının incelenerek LGS sınav soruları ile karşılaştırılması ve öğretmen görüşlerinin alınması
2022	YL	Recep Sözcün	Yedinci sınıf matematik ders kitabının PISA finansal okuryazarlık boyutları açısından incelenmesi ve öğretmen görüşlerinin alınması
2022	YL	Esmâ Nur Şahintepe	İlköğretim 8. sınıf matematik ders kitabının zihnin geometrik alışkanlıkları açısından incelenmesi
2023	YL	Ayşenur Altuner	Ortaokul 7. sınıf matematik ders kitabının matematiksel yaratıcılığı desteklemesi açısından incelenmesi
2023	YL	Gülbeyaz Arslan	6. sınıf matematik ders kitabının problem çözme stratejileri açısından incelenmesi
2023	YL	Lemannur Dalkıran	İlköğretim matematik dersi öğretim programı anahtar yetkinliklerinin öğretmen görüşleri, program kazanımları ve ders kitabı kapsamında incelenmesi
2023	YL	Nesibe Nur Tüysüz	7. sınıf matematik dersi öğretim programının ve ders kitabının günlük hayatla ilişkilendirilmesi yönünden değerlendirilmesi
2024	YL	Hilal Serap Ersay	Ortaokul 5. sınıf matematik ders kitabının öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi
2025	YL	Hüseyin Efecan Bilgi	5. sınıf matematik ders kitabı sorularının öğrenme çıktıları ile ilişkisi ve yenilenmiş Bloom taksonomisine göre incelenmesi

3. Bulgular

Bu bölümde, araştırma kapsamına alınan tezlerin yayın yılları, konu başlıkları, yöntemleri ve örneklem özelliklerine ilişkin bulgular sunulmakta; ardından, belirlenen tematik alanlar doğrultusunda elde edilen sonuçlar ayrıntılı biçimde değerlendirilmektedir. Bulgular; içerik ve kazanım uygunluğu, öğretmen ve öğrenci görüşleri, problem kurma ve üst düzey düşünme becerileri, ölçme ve değerlendirme, görsel-duyuşsal tasarım ve günlük yaşamla ilişkilendirme başlıkları altında

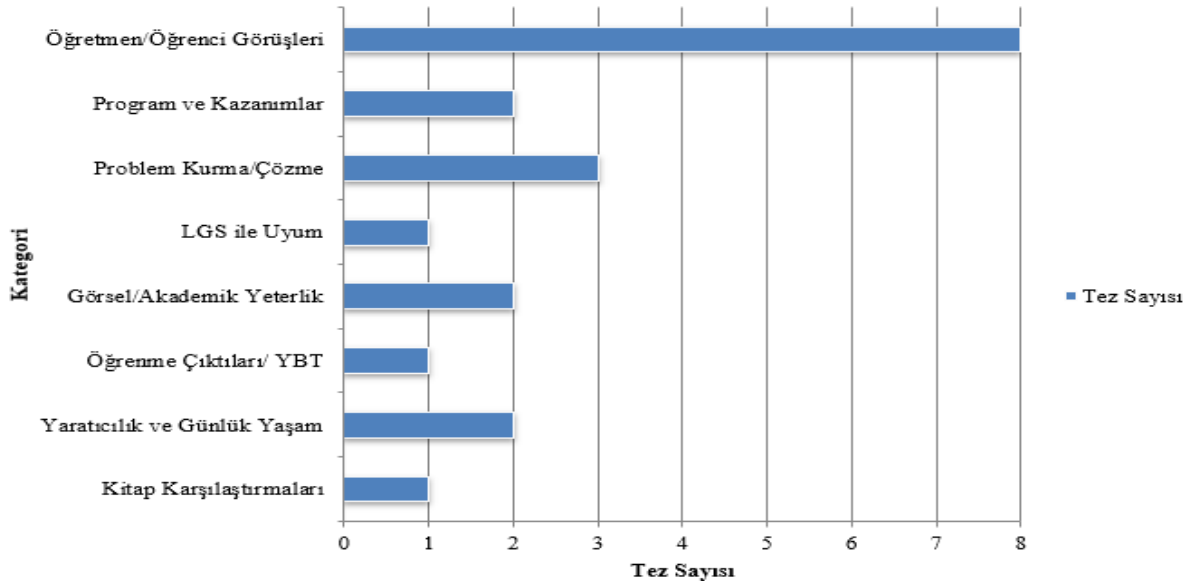
yapılandırılmıştır.

Grafik 1. Ortaokul matematik ders kitapları hakkında incelenen lisansüstü tezlerin yayın yıllarına göre dağılımı

Grafik 1 incelendiğinde, 2010, 2022 ve 2023 yıllarında tez sayısında belirgin bir artış olduğu görülmektedir. Bu artış, son yıllarda ortaokul matematik ders kitaplarının niteliğine yönelik akademik ilgide bir yükselişi göstermektedir.

İncelenen tezlerin konu başlıklarına göre dağılımı belirlenmiş ve elde edilen bulgular Grafik 2’de gösterilmiştir. Grafik 2’de yer alan sınıflandırma, tezlerin hangi temalar etrafında yoğunlaştığını ortaya koymaktadır.

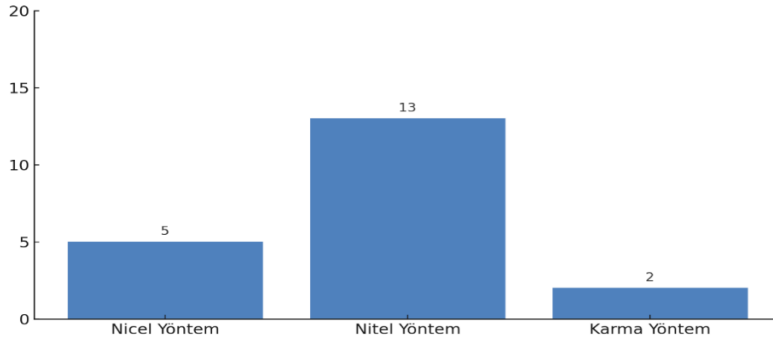
Grafik 2. İncelenen lisansüstü tezlerin konu başlıklarına göre dağılımı

Grafik 2 incelendiğinde, çalışmaların büyük bir kısmının öğretmen ve öğrenci görüşlerine dayalı değerlendirmelere odaklandığı, diğer temaların ise sınırlı sayıda tezde ele alındığı belirlenmiştir.

İlgili tezlerin konu odakları, ayrı bir tabloda tematik olarak gruplandırılmıştır. Bu kapsamda, tezler başlıklarında öne çıkan temalara göre sekiz kategori altında toplanmış ve bu dağılım Grafik 2’de sunulmuştur. Bazı tezlerde öğretmen ve/veya öğrenci görüşlerine yer verilmiş olsa da, bu görüşler her zaman ana tema olarak ele alınmamıştır. Bu nedenle, yalnızca bu görüşleri merkeze alan çalışmalar “öğretmen/öğrenci görüşleri” kategorisine dâhil edilmiştir. Diğer tezler ise başlıklarında vurgulanan baskın temalar dikkate alınarak sınıflandırılmıştır. Bu dağılım, literatürde uygulamaya dönük

yaklaşımların öne çıktığını, buna karşın içeriksel ve pedagojik çözümlere daha az yer verildiğini göstermektedir.

Araştırma kapsamında incelenen tezlerin yöntemlerine göre dağılımına ilişkin bulgular Grafik 3’de sunulmuştur.

Grafik 3. İncelenen lisansüstü tezlerde kullanılan yöntemler

Grafik 3’te incelenen lisansüstü tezlerde kullanılan yöntemler yer almaktadır. Ulaşılan tezler kapsamında ele alınan tezlerde en fazla kullanılan yöntemin nitel araştırma yöntemleri ($f=13$) olduğu görülmektedir. Ayrıca nicel ($f=5$) ve karma ($f=2$) yöntemlerin kullanıldığı da görülmektedir.

Örneklem dağılımı incelendiğinde, tüm tezlerde ortaokul matematik öğretmenlerinin araştırma grubunu oluşturduğu, dört tezde ise öğretmenlerin yanı sıra ortaokul öğrencilerinin de örnekleme dâhil edildiği belirlenmiştir. Bu bulgu, araştırmalarda öğretmen görüşlerinin ağırlıklı olarak tercih edildiğini, ancak bazı çalışmalarda öğrenci görüşlerinin de destekleyici veri kaynağı olarak kullanıldığını göstermektedir.

Bu genel eğilimler doğrultusunda, incelenen lisansüstü tezlerde ortaokul matematik ders kitapları; içerik ve kazanım uygunluğu, öğretmen ve öğrenci görüşleri, problem kurma ve üst düzey düşünme becerileri, ölçme ve değerlendirme, görsel-duyuşsal tasarım ve günlük yaşamla ilişkilendirme olmak üzere altı tema altında ele alınmıştır. Aşağıda, bu temalara ilişkin ayrıntılı bulgular sunulmuştur.

3.1. İçerik ve Kazanım Uygunluğu

Ersay (2024), Bilgi (2025), Bayar (2021), Kocaoğlu Er (2016) ve Aydın (2010) tarafından yapılan çalışmalarda, ders kitaplarının genel olarak öğretim programıyla uyumlu olduğu belirtilmiştir. Ancak öğretmenler, alıştırma sayısının azlığına, bazı konuların öğrenciler için ağır anlatıldığına ve örneklerin yetersizliğine dikkat çekmiştir. Öğrenciler, bazı konuların anlaşılmasının zor olduğunu ve görsellerin yeterince ilgi çekici olmadığını ifade etmişlerdir. Ayrıca üst düzey düşünmeyi desteklemeyen yapı ve görsel çeşitliliğin azlığı gibi sınırlılıklar da vurgulanmıştır. Bu bulgular, içerik ve kazanım uygunluğuna odaklanan çalışmaların alan yazında ders kitaplarını yalnızca öğretim programıyla örtüşme düzeyi üzerinden değil, öğretim sürecinde ne ölçüde işlevsel olduğu üzerinden ele aldığını göstermektedir. Bu yönüyle söz konusu çalışmalar, program uyumunun tek başına yeterli bir ölçüt olmadığını; içerik yapısı, örnekleme ve destekleyici unsurların da değerlendirme sürecinde dikkate alınması gerektiğini ortaya koymaktadır.

3.2. Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri

Turan (2019), Yüksel (2010), Kurtulmuş (2010), Kocaoğlu Er (2016), Aydın (2010), Mutu (2008), Başer (2012) ve Ersay (2024)’ın tezlerinde, öğretmen ve öğrenci görüşlerine başvurulmuştur. Bu çalışmalarda, ders kitaplarının genel olarak öğretim programına uygun olduğu; ancak öğretim sürecini destekleyecek düzeyde etkinlik çeşitliliği sunmadığı, bazı konuların öğrenciler için ağır olduğu, görsel unsurların işlevselliğinin sınırlı kaldığı ve kitapların günlük yaşamla ilişkisinin zayıf olduğu belirtilmiştir. Ayrıca öğrencilerin kitapları yalnızca ödev amacıyla kullandıkları, görselleri yeterince ilgi çekici bulmadıkları ve bazı konuları anlamakta zorlandıkları ifade edilmiştir. Bu durum, öğretmen ve öğrenci görüşlerine dayalı çalışmaların alan yazında ders kitaplarını, öğretim programıyla ilişkisi korunmakla birlikte, sınıf

içi kullanım ve öğretimi destekleme işlevleri üzerinden değerlendirdiğini göstermektedir. Bu çalışmalar, ders kitaplarının öğretim sürecindeki işlevselliğini kullanıcı deneyimleri aracılığıyla görünür kılan bir bakış açısı sunmaktadır.

3.3. Problem Kurma ve Üst Düzey Düşünme Becerileri

Ildırı (2009), Arslan (2023), Altuner (2023), Şahintepe (2022), Bilgi (2025) ve Kalaycı (2014)'nın çalışmalarında, ders kitaplarının problem kurma, problem çözme stratejileri ve üst düzey düşünme becerilerini destekleme düzeyleri incelenmiştir. Bu çalışmalarda, kitaplarda çoğunlukla işlem temelli, kalıp ve yönlendirilmiş sorulara yer verildiği; yaratıcı düşünmeyi, farklı çözüm yollarını ya da strateji geliştirmeyi teşvik eden etkinliklerin oldukça sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Üst düzey bilişsel becerileri veya matematiksel yaratıcılığı geliştirmeye yönelik içeriklerin sayısı ve nitelik açısından yetersiz kaldığı vurgulanmıştır. Bu bulgular, problem kurma ve üst düzey düşünme becerilerine odaklanan çalışmaların alan yazında ders kitaplarını, öğrencilerin düşünme süreçlerini destekleme düzeyi açısından ele aldığını göstermektedir. Bu kapsamda söz konusu çalışmalar, ders kitaplarının yalnızca işlem yaptırmaya yönelik araçlar olarak değil, düşünme ve akıl yürütme süreçlerini destekleme potansiyeli bakımından değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

3.4. Ölçme ve Değerlendirme

Er Arı (2022), Yüksel (2010), Mutu (2008) ve Bilgi (2025) tarafından yürütülen çalışmalarda, matematik ders kitaplarının ölçme-değerlendirme bölümleri analiz edilmiştir. Bu çalışmalarda soruların büyük oranda temel bilgi ve uygulama düzeyinde olduğu, üst düzey düşünme becerilerini ölçen soru sayısının sınırlı kaldığı belirlenmiştir. Ayrıca, alıştırma ve değerlendirme etkinliklerinin sayısı yetersiz olduğu, bazı soruların öğrenci seviyesine uygunluk ve çeşitlilik açısından eksiklik taşıdığı ifade edilmiştir. Bu sonuçlar, ölçme ve değerlendirme boyutuna odaklanan çalışmaların alan yazında ders kitaplarını, öğrenci öğrenmesini farklı bilişsel düzeylerde ölçme yeterliği açısından ele aldığını göstermektedir. Bu çalışmalar, ders kitaplarında yer alan değerlendirme etkinliklerinin niteliğinin, öğretim hedefleriyle ne ölçüde örtüştüğünü sorgulayan bir bakış açısını ön plana çıkarmaktadır.

3.5. Görsel ve Duyuşsal Tasarım

Sefa (2009), Şahintepe (2022), Aydın (2010) ve Altuner (2023) çalışmalarında, ders kitaplarının görsellerinin açıklayıcılık açısından yetersiz olduğu ve öğrencilerin ilgisini çekmede sınırlı kaldığı belirtilmiştir. Etkinliklerin çoğunun standart yapıda olduğu, yaratıcı düşünmeyi ve ilgiyi yeterince desteklemediği ifade edilmiştir. Bu bulgular, görsel ve duyuşsal tasarıma odaklanan çalışmaların alan yazında ders kitaplarını yalnızca bilgi aktaran araçlar olarak değil, öğrenmeyi destekleyen ve öğrenci ilgisini etkileyen birer öğretim aracı olarak ele aldığını göstermektedir. Bu yönüyle çalışmalar, görsel tasarımın pedagojik işlevini sorgulayan bir değerlendirme yaklaşımını ortaya koymaktadır.

3.6. Günlük Yaşamla İlişkilendirme

Tüysüz (2023) ve Sözcün (2022) çalışmalarında, ders kitaplarının günlük yaşamla ilişkilendirme düzeylerinin yetersiz olduğu vurgulanmıştır. Etkinliklerin çoğunun akademik bağlamda sunulduğu, günlük yaşamla doğrudan bağlantı kuran örneklerin sınırlı olduğu; bu durumun öğrencilerin konuları anlamlandırmasını zorlaştırabileceği ifade edilmiştir. Bu bulgular, günlük yaşamla ilişkilendirmeye odaklanan çalışmaların alan yazında ders kitaplarını, matematiksel içeriğin gerçek yaşam bağlamlarıyla ne ölçüde bütünleştirildiği açısından ele aldığını göstermektedir. Bu çalışmalar, ders kitaplarının öğrencilerin anlamlandırma süreçlerini desteklemedeki rolünü, içerik-yaşam ilişkisi üzerinden değerlendiren bir bakış açısı sunmaktadır.

4. Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada incelenen lisansüstü tezler doğrultusunda, ortaokul matematik ders kitaplarının farklı boyutlar üzerinden ele alındığı ve belirli temalar etrafında benzer değerlendirmelerin öne çıktığı görülmektedir. İncelenen çalışmaların önemli bir bölümünde öğretmen ve/veya öğrenci görüşlerine başvurulması, ders kitabı incelemelerinde kullanıcı deneyimlerinin merkezi bir yer tuttuğunu

göstermektedir. Matematik ders kitaplarının özellikle ortaokul düzeyinde öğretimin planlanması, dersin yürütülmesi ve etkinlik seçimi süreçlerinde temel başvuru kaynağı olarak kullanılması, bu yaklaşımın yaygınlığını açıklamaktadır. Nitekim Remillard (2000), öğretmenlerin ders kitaplarını öğretim sürecini yapılandırma temel bir araç olarak kullandıklarını belirtmektedir. Bu durumu Çakır (2009) ve Aydın (2010), ders kitabı incelemelerinde öğretmen ve öğrenci görüşlerine sıkça başvurulmasının, ders kitaplarının öğretim sürecindeki merkezi konumuyla ilişkili olduğunu vurgulayarak desteklemektedir.

İçerik açısından değerlendirildiğinde, ders kitaplarının genel olarak öğretim programı kazanımlarıyla uyumlu olduğu yönünde ortak bir görüş bulunmaktadır. Ancak bu uyumun çoğunlukla konu kapsamı ve kazanım listeleri düzeyinde kaldığı; bazı soyut kavramların öğrenci düzeyine uygun biçimde yapılandırılmadığı ve etkinlik çeşitliliğinin sınırlı olduğu belirtilmektedir. Schmidt ve arkadaşları (1997), öğretim programlarının ders kitaplarının içerik yapısını büyük ölçüde belirlediğini; program temelli olarak geliştirilen ders kitaplarının ise öğretimsel nitelik ve kavramsal yapı bakımından farklılaşabildiğini ortaya koymaktadır. Benzer biçimde Chang ve Silalahi (2017), ders kitaplarının programla uyumlu olmasına rağmen öğretimsel niteliğin sınırlı kalabildiğini ifade etmektedir. Bu bağlamda Arslan ve Özpinar (2009) ile Yüksel (2010), ders kitaplarının programla biçimsel olarak uyumlu olmasına karşın öğrencilerin kavramsal düzeyine ve öğrenme süreçlerine yeterince hitap etmediğini belirtmektedir. Bu yönüyle incelenen tezlerde program uyumu ile pedagojik sınırlılıkların birlikte ortaya çıkması, söz konusu çalışmaların bulgularıyla örtüşmektedir.

Problem çözme, stratejik düşünme ve yaratıcılık gibi üst düzey bilişsel beceriler açısından bakıldığında, ders kitaplarının çoğunlukla işlem temelli ve rutin sorulara ağırlık verdiği görülmektedir. Kilpatrick ve Swafford (2002), matematik öğreniminde muhakeme ve problem çözmenin temel bileşenler olduğunu; buna karşın ders kitaplarında bu becerileri destekleyen etkinliklerin sınırlı kaldığını belirtmektedir. Verschaffel ve De Corte (1996) ile Vincent ve Stacey (2008), ders kitaplarında düşük bilişsel düzeyli ve prosedürel soruların ağırlıkta olmasının, kavramsal öğrenmeyi destekleme açısından önemli sınırlılıklar oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Benzer bulgulara Mutu (2008) ile Kocaoğlu Er (2016) tarafından da ulaşılmış; bu çalışmalarda problem kurma ve farklı çözüm yollarını teşvik eden etkinliklerin yetersiz olduğu ifade edilmiştir. Bu sonuçlar, incelenen tezlerde ortaya çıkan bulgularla paralellik göstermektedir.

Ölçme ve değerlendirme boyutunda, ders kitaplarında yer alan soruların büyük ölçüde temel bilgi ve uygulama düzeyinde yoğunlaştığı görülmektedir. Kulm ve Capraro (2009), kapalı uçlu ve düşük bilişsel düzeyli soruların ağırlıkta olmasının öğrencilerin analiz, akıl yürütme ve değerlendirme becerilerini sınırladığını belirtmektedir. Benzer şekilde Yüksel (2010) ile Mutu (2008), ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin bilişsel düzey çeşitliliği bakımından yetersiz olduğunu ve bunun öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini geliştirmelerini zorlaştırdığını ifade etmektedir. Bu yönüyle incelenen tezlerde ölçme-değerlendirme boyutunda ortaya çıkan sınırlılıkların, ilgili çalışmalarla örtüştüğü görülmektedir.

Görsel tasarım ve günlük yaşamla ilişkilendirme açısından değerlendirildiğinde, ders kitaplarının görsel açıdan sade ancak pedagojik işlevsellik bakımından sınırlı olduğu dikkat çekmektedir. Howson (2005), matematiksel konuların bağlantısız ve işlem ağırlıklı sunulmasının kavramsal öğrenmeyi zorlaştırdığını ifade etmektedir. Shield ve Dole (2009) ise görsel temsillerin ve bağlamsal ilişkilerin matematiksel kavramların anlamlı biçimde yapılandırılmasında önemli bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Bu durumu Aydın (2010) ve Tüysüz (2023), görsel öğelerin çoğunlukla süsleyici nitelikte kaldığını ve günlük yaşamla kurulan bağların yüzeysel olduğunu belirterek desteklemektedir. Bu durum, öğrencilerin matematiksel kavramları gerçek yaşam bağlamında anlamlandırmalarını güçleştirmektedir.

Sonuç olarak, incelenen lisansüstü çalışmalar ortaokul matematik ders kitaplarının içerik açısından temel kazanımları büyük ölçüde karşıladığını; pedagojik etkililik, öğrenci merkezli yaklaşım ve üst düzey düşünme becerilerinin desteklenmesi açısından ise geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Remillard (2000), ders kitabı incelemelerinin öğretim yaklaşımlarının sınıf içi yansımalarını anlamada önemli bir araç olduğunu belirtmektedir. Bu yaklaşımı destekleyen Çakır (2009) ile Arslan ve Özpınar (2009), ders kitabı analizlerinin öğretim sürecinin niteliğini ortaya koymada işlevsel bir değerlendirme aracı olduğunu ifade etmektedir. Bu doğrultuda, ders kitaplarının hazırlanma sürecinde öğretmen ve öğrenci görüşlerinin dikkate alınması, görsel ve içeriksel zenginliğin artırılması ve matematiksel içeriğin günlük yaşamla daha güçlü biçimde ilişkilendirilmesi önerilmektedir.

Kaynakça

- Altun, M., Arslan, Ç., & Yazgan, Y. (2004). *Lise matematik ders kitaplarının kullanım şekli ve sıklığı üzerine bir çalışma*. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17(2), 131–147.
- Altuner, A. (2023). *Ortaokul 7. sınıf matematik ders kitabının matematiksel yaratıcılığı desteklemesi açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Yayın No. 828752)
- Arslan, G. (2023). *6. sınıf matematik ders kitabının problem çözme stratejileri açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Yayın No. 827393)
- Arslan, M., & Özpınar, İ. (2009). İlköğretim 6. sınıf matematik ders kitaplarının öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 181, 100–115.
- Aydın, İ. (2010). *Sekizinci sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen ve öğrenci görüşleri* [Yüksek lisans tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Yayın No. 265015)
- Bakılan Mutu, B. (2008). *6. ve 7. sınıf matematik ders kitapları hakkında öğretmen görüşleri* [Yüksek lisans tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Yayın No. 177262)
- Başer, N. (2012). *İlköğretim öğretmenlerinin matematik ders kitaplarını kullanma yolları ve onların öğrencilerin matematik ders kitaplarını kullanma yolları ve matematik ders kitabı hakkındaki görüşleri* [Yüksek lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Yayın No. 321085)
- Bayar, B. (2021). *Ortaokul 5. sınıf matematik ders kitabı ile yaygın olarak tercih edilen alternatif ders kitabının karşılaştırmalı analizi* [Yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Yayın No. 692931)
- Bilgi, H. E. (2025). *5. sınıf matematik ders kitabı sorularının öğrenme çıktıları ile ilişkisi ve yenilenmiş Bloom taksonomisine göre incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Yayın No. 928279)
- Chang, C. C., & Silalahi, S. M. (2017). *A review and content analysis of mathematics textbooks in educational research. Problems of Education in the 21st Century*, 75(3), 235.
- Çakır, R. (2006). İlköğretim matematik ders kitaplarının değerlendirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 31(139), 52–59.
- Çakır, R. (2009). Ders kitaplarının biçimsel ve içerik özellikleri açısından değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(4), 781–804.
- Dalkıran, L. (2023). *İlköğretim matematik dersi öğretim programı anahtar yetkinliklerinin öğretmen görüşleri, program kazanımları ve ders kitabı kapsamında incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Yayın No. 789936)
- Dane, A., Doğar, Ç., & Balkı, N. (2004). İlköğretim 7. sınıf matematik ders kitaplarının değerlendirilmesi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 1–18.

- Demirel, Ö. (2009). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara, Türkiye: Pegem Akademi.
- Demirci, Z. (2007). Türkçe öğretimi ve ders kitapları. *Milli Eğitim*, 36(174), 49–55.
- Ekici, G., & Öter, G. (2010). Görsel unsurların öğretimdeki yeri. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 149–162.
- Er Arı, M. (2022). *8. sınıf matematik ders kitabındaki etkinlik ve ölçme değerlendirme sorularının incelenerek LGS sınav soruları ile karşılaştırılması ve öğretmen görüşlerinin alınması* [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Yayın No. 727067)
- Ersay, H. S. (2024). *Ortaokul 5. sınıf matematik ders kitabının öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi* [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Yayın No. 855052)
- Howson, G. (2005). "Meaning" and school mathematics. In J. Kilpatrick, C. Hoyles, O. Skovsmose & P. Valero (Eds.), *Meaning in Mathematics Education* (pp. 17–38). New York, NY: Springer.
- Ildırı, A. (2009). *İlköğretim beşinci sınıf matematik ders kitabında ve öğrenci çalışma kitabında yer alan problemlerin incelenmesi ve bu problemlere ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesi* [Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Yayın No. 241522)
- İrmak, A. (2023). *2. sınıf hayat bilgisi ders kitabı ünite değerlendirme sorularının ve ders kazanımlarının yenilenmiş Bloom taksonomisine göre incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Çankırı Karatekin Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Yayın No. 792869)
- Işık, A. (2008). Ders kitaplarının değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 36(177), 44–59.
- Kalaycı, Y. (2014). *İlkokul-ortaokul matematik ders ve öğrenci çalışma kitaplarındaki problem kurma etkinliklerinin incelenmesi ve problem kurmaya yönelik öğretmen görüşlerinin belirlenmesi* [Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Yayın No. 366524)
- Keleş, T. (2008). *MEB 2005 öğretim programlarına göre hazırlanan 9. sınıf matematik ders kitaplarının değerlendirilmesi* [Doktora tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Yayın No: 179951)
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170–189.
- Kilpatrick, J., Swafford, J., & Findell, B. (2001). *Adding it up. Helping children learn mathematics*. Washington, DC: National Academy Press.
- Kocaoğlu Er, F. S. (2016). *İlköğretim matematik öğretmenlerinin 5. ve 6. sınıf matematik ders kitaplarına ilişkin görüşleri* [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Yayın No. 419339)
- Kurtulmuş, Y. (2010). *İlköğretim 8. sınıf matematik ders kitapları ile ilgili öğretmen görüşleri* [Yüksek lisans tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Yayın No. 264775)
- Kuş, A. (2022). *Yenilenmiş Bloom taksonomisine göre Türk dili ve edebiyatı ders kitaplarının ünite ölçme ve değerlendirme sorularının incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi]. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Yayın No. 742017)
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2009). *Ders kitapları ve eğitim araçları yönetmeliği*. Resmî Gazete.
- Nicholls, J. (2003). *Methods in school textbook research*. *International Journal of Historical Learning, Teaching and Research*, 3(2), 11–26.

- Remillard, J. T. (2000). *Can curriculum materials support teachers' learning?* *Elementary School Journal*, 100(4), 331–350.
- Sefa, A. (2009). *7. sınıf ilköğretim matematik ders kitabının; görsel, duyuşsal ve akademik yönden incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Yayın No. 245762)
- Schmidt, W. H., McKnight, C. C., Valverde, G. A., Houang, R. T., & Wiley, D. E. (1997). *Many visions, many aims: A cross-national investigation of curricular intentions in school mathematics*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
- Shield, Malcolm J. and Dole, Shelley (2009) *An analysis of middle-years school mathematics textbooks*. In: CoSMEd 2009 Proceedings, 10 - 12 November, 2009, SEAMEO RECSAM Penang, Malaysia.
- Sözgün, R. (2022). *Yedinci sınıf matematik ders kitabının PISA finansal okuryazarlık boyutları açısından incelenmesi ve öğretmen görüşlerinin alınması* [Yüksek lisans tezi, Siirt Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Yayın No. 751996)
- Sun, Y., Kulm, G., & Capraro, M. M. (2009). *Middle grade teachers' use of textbooks and their classroom instruction*. *Journal of Mathematics Education*, 2(2), 20–37.
- Şahintepe, E. N. (2022). *İlköğretim 8. sınıf matematik ders kitabının zihnin geometrik alışkanlıkları açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Yayın No. 724339)
- Turan, B. (2019). *6. sınıf matematik ders kitabının öğretmen ve öğrenci görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi* [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Yayın No. 590673)
- Tutak, T., & Güder, Y. (2012). İlköğretim 5. sınıf öğretmenlerinin matematik ders kitabı hakkındaki görüş ve düşünceleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 16–28.
- Tüysüz, N. N. (2023). *7. sınıf matematik dersi öğretim programının ve ders kitabının günlük hayatla ilişkilendirilmesi yönünden değerlendirilmesi* [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Yayın No. 836012)
- Verschaffel, L., & De Corte, E. (1996). Number and arithmetic. In A. J. Bishop, K. Clements, C. Keitel, J. Kilpatrick, & C. Laborde (Eds.), *International Handbook of Mathematics Education* (pp. 99–137). Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
- Vincent, J., & Stacey, K. (2008). *Do mathematics textbooks cultivate shallow teaching? Applying the TIMSS Video Study criteria to Australian eighth-grade mathematics textbooks*. *Mathematics Education Research Journal*, 20(1), 82–107.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9. basım). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yüksel, E. (2010). *İlköğretim altıncı sınıf matematik ders kitaplarının öğretmen ve öğrenci görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi* [Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Yayın No. 253463)